

หน้าที่และอำนาจกรมสุขภาพจิต

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560¹

กรมสุขภาพจิตมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาวิชาการและบริการด้านสุขภาพจิต โดยมีการศึกษา วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี ดำเนินการส่งเสริม ป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสุขภาพจิต เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักและสามารถดูแลสุขภาพจิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ รวมทั้งสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิตที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และเป็นธรรม โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการและพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิตและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (2) จัดทำและพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพจิตระดับประเทศ
- (3) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการส่งเสริม ป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสุขภาพจิตของประชาชน
- (4) กำหนดและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานในการส่งเสริม ป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสุขภาพจิตของประชาชน
- (5) ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านสุขภาพจิตให้แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ตลอดจนประเมินการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า
- (6) พัฒนาระบบเฝ้าระวังโรคและปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวช ตลอดจนส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของประชาชน
- (7) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการพัฒนาาระบบบริการสุขภาพจิตและจิตเวช เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม
- (8) จัดให้มีบริการเพื่อรองรับการส่งต่อผู้ป่วยด้านสุขภาพจิตที่มีปัญหารุนแรง ยุ่งยาก และซับซ้อน
- (9) จัดให้มีการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิตและจิตเวชแก่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งบุคลากรอื่นของภาครัฐและภาคเอกชน
- (10) ส่งเสริม ป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยสารเสพติดที่มีโรคจิตเวชร่วม
- (11) ประสานความร่วมมือทางวิชาการด้านสุขภาพจิตกับองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (12) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

¹ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). *ราชกิจจานุเบกษา* , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.10 -11

ขอบเขต หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต

หน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิตมีขอบเขตการดำเนินงาน มีหน้าที่และอำนาจ รวมถึงประเด็นความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงานแตกต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- **กลุ่มที่ 1 สำนัก กองและกลุ่มในส่วนกลางกรมสุขภาพจิต จำนวน 13 แห่ง**

1.1) กลุ่มตรวจสอบภายใน¹ มีหน้าที่และอำนาจหลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในกรม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรม รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่ออธิบดี โดยดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของกรม รวมถึงปฏิบัติงานร่วมกับการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

1.2) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร² มีหน้าที่และอำนาจหลักในการพัฒนาการบริหารงานของกรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า โดยเสนอแนะ และให้คำปรึกษาแก่อธิบดีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบบริหารภายในกรม ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการภายในกรม รวมถึงประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการร่วมกับหน่วยงานกลางต่างๆ และหน่วยงานภายในกรม

1.3) สำนักงานเลขานุการกรม³ มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณของกรม งานช่วยอำนวยความสะดวก งานบริหารทั่วไป งานเลขานุการของกรม รวมทั้ง งานพระราชพิธี งานรัฐพิธี และงานพิธีการต่างๆ ตลอดจนงานกิจกรรมพิเศษควบคู่กับงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรม ความรู้ ความก้าวหน้าและผลงานของกรม ตลอดจนดูแลงานอาคารสถานที่ ยานพาหนะ งานสวัสดิการของกรม รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยในเขตพื้นที่กรม พร้อมกับดำเนินการอื่นใดที่มีได้ กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในกรม

1.4) กองบริหารทรัพยากรบุคคล⁴ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดระบบงานและบริหารงานบุคคลของกรม เสริมสร้างและพัฒนาด้านวินัย คุณธรรม และจริยธรรมแก่บุคลากรของกรม พร้อมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับงานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรม

1.5) กองบริหารการคลัง⁵ มีหน้าที่และอำนาจในการสนับสนุนงานด้านการเงิน การบัญชี งบประมาณและการพัสดุของกรมสุขภาพจิต

¹ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.11

² กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.11 -12

³ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.12

⁴ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.12

⁵ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.12

1.6) กองยุทธศาสตร์และแผนงาน⁶ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำและพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพจิตระดับประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยการจัดทำและพัฒนายุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของกรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวง ประสานความร่วมมือด้านสุขภาพจิตระหว่างประเทศ พร้อมกับจัดทำ และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพจิตของประเทศ โดยบูรณาการให้เป็นระบบเดียว วิเคราะห์ จัดทำค่าของงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณของกรม ประสานนโยบายการพัฒนาทรัพยากรบุคคล การเงิน การคลัง งบประมาณ และทรัพยากรในการดำเนินงานสุขภาพจิต ควบคุมการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนประสานการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ยังดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต พัฒนากฎหมายให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านกฎหมาย และการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายบรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกรม ทั้งนี้ยังต้องดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องข้อกำหนด อนุสัญญา หรือข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับสุขภาพจิต

1.7) กองบริหารระบบบริการสุขภาพจิต⁷ มีหน้าที่และอำนาจในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนา องค์ความรู้ เทคโนโลยี และมาตรฐานการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตและจิตเวช ให้สอดคล้องและรองรับสถานการณ์ด้านสุขภาพจิตและจิตเวชประชาชน พร้อมกับการจัดทำข้อเสนอ นโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตและจิตเวชระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการผลักดันและสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตและจิตเวชที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และครอบคลุมในระดับพื้นที่เขตสุขภาพและเครือข่ายทางสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ควบคุมกำกับการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านการบริการสุขภาพจิตและจิตเวช โดยการกำกับ นิเทศ และให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบบริการให้เป็นไปตามมาตรฐาน

1.8) กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต⁸ มีหน้าที่และอำนาจในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และมาตรฐานการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ให้สอดคล้องและรองรับสถานการณ์ด้านสุขภาพจิตของประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยดำเนินการจัดทำ ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของประเทศ ทั้งยังผลักดันและสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และครอบคลุมทุกกลุ่มวัยในระดับพื้นที่เขตสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมอื่นๆ ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ทั้งนี้ยังต้องดำเนินการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านการบริการสุขภาพจิตและจิตเวชรวมถึงการกำกับนิเทศและให้คำแนะนำทางด้านวิชาการด้านการพัฒนาระบบบริการให้เป็นไปตามมาตรฐาน

1.9) สำนักงานโครงการ TO BE NUMBER ONE⁹ มีหน้าที่และอำนาจในการผลิตและพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยเน้นกลุ่มเสี่ยง คือ วัยรุ่นและเยาวชน

⁶ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.13

⁷ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.12 - 13

⁸ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา** , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.14

⁹ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (5 กุมภาพันธ์ 2561). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 116/2561. **การจัดตั้งสำนักงานโครงการ TO BE NUMBER ONE**

ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้กับเยาวชน ทั้งยังดำเนินการพัฒนารูปแบบและกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการจัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE และจัดค่าย TO BE NUMBER ONE รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายสมาชิกและแกนนำอาสาสมัครทั่วประเทศ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควบคู่ดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลเครือข่ายชมรมและสมาชิกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมรณรงค์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อเปลี่ยนค่านิยม และสร้างจิตสำนึกไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งในกลุ่มบุคคลทั่วไปในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน (สมาชิก TO BE NUMBER ONE) และปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในลักษณะบูรณาการความร่วมมือในโครงการ TO BE NUMBER ONE

1.10) สำนักวิชาการสุขภาพจิต¹⁰ มีหน้าที่และอำนาจในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การจัดการความรู้ พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านสุขภาพจิตและจิตเวชให้สอดคล้องตามประเด็นสุขภาพจิตและจิตเวชที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งควบคุม กำกับ พัฒนาคุณภาพงานวิชาการด้านสุขภาพจิตและจิตเวช พร้อมกับการพัฒนาระบบติดตาม การเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านระบาดวิทยาสุขภาพจิตและจิตเวชของประเทศ ทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติ ควบคู่กับการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ทักษะด้านสุขภาพจิตและจิตเวชอย่างมีคุณภาพมาตรฐานและตอบสนองความต้องการของประเทศ และกำกับ ติดตามและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อวางแผนทรัพยากรบุคคลด้านสุขภาพจิตและจิตเวชในประเทศ จัดทำวารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านสุขภาพจิตและจิตเวช และยังเป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนความรู้ด้านสุขภาพจิต ด้วยมาตรฐานการรับรองระดับประเทศและระดับอาเซียน รวมทั้งสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลความรู้สุขภาพจิตและจิตเวชผ่านการประชุมเชิงวิชาการ รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลคลังความรู้สุขภาพจิตและจิตเวชที่ได้มาตรฐานและบริหารทรัพยากรตำรา วารสาร เอกสารวิชาการสุขภาพจิตผ่านระบบห้องสมุดปกติและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสุขภาพจิต และประสานเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการจัดฝึกอบรมและบริการจัดการหลักสูตรแพทย์ประจำบ้าน สาขาเวชศาสตร์ป้องกัน แขนงสุขภาพจิตชุมชน ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน World Federation for Education (WFME) และข้อกำหนดตามการรับรองจากแพทยสภา

1.11) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ¹¹ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพจิตของประเทศ โดยบูรณาการให้เป็นระบบเดียวกัน ศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อรองรับการเป็นศูนย์อ้างอิงสารสนเทศด้านสุขภาพจิต พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนงานด้านบริหารวิชาการ และบริหารจัดการของกรมสุขภาพจิต รวมถึงประสานงาน สนับสนุน และพัฒนาระบบสารสนเทศด้านสุขภาพจิต เพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งในและนอกกรมสุขภาพจิต

1.12) สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ¹² มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนสุขภาพจิตระดับชาติ เสนอต่อคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านสุขภาพจิต ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงาน รวมทั้งมาตรการต่างๆ ในด้านสุขภาพจิต แล้วรายงานต่อคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ

¹⁰ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (14 พฤศจิกายน 2561). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 1112/2561. การจัดตั้งสำนักวิชาการสุขภาพจิต

¹¹ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (21 พฤษภาคม 2561). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 452/2561. การจัดตั้งสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ

¹² กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (24 พฤษภาคม 2564). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 415/2564. จัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ

คณะกรรมการอุทธรณ์ หรือคณะกรรมการมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของ กรมสุขภาพจิต และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต พัฒนากฎหมาย ให้คำที่ปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านกฎหมาย และรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และ วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายบรรดาที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจของกรม พร้อมกับปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือ ปฏิบัติงานอื่นที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

1.13) สำนักความรอบรู้สุขภาพจิต¹³ มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา วิจัย การจัดการความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการความรู้ด้านสุขภาพจิต ยกย่องการสื่อสาร สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพจิตด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ ขับเคลื่อนงานภารกิจพิเศษในการดำเนินงาน สุขภาพจิต บูรณาการและผลักดันการดำเนินงานการสร้างและส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพจิตที่สำคัญ ทุกภาคส่วน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเหมาะสมพร้อมทั้งผลักดันให้เกิดช่องทางการเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้กรมสุขภาพจิตที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ และเชื่อมโยงกับสื่อดิจิทัลทุกรูปแบบ รวมถึงพัฒนา ระบบติดตาม ประเมินผล และรายงานความรู้ด้านสุขภาพจิตและผลลัพธ์ตามภารกิจพิเศษอื่นๆ ได้

● **กลุ่มที่ 2 สถาบันและโรงพยาบาลจิตเวชในสังกัดกรมสุขภาพจิต จำนวน 20 แห่ง**

หน่วยบริการจิตเวชในสังกัดกรมสุขภาพจิตมีทั้งที่เป็นสถาบันและโรงพยาบาล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มหน่วยบริการจิตเวชที่มีความเป็นเลิศเฉพาะทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวช Excellence/ Innovative Unit (E/IU) 2) กลุ่มหน่วยบริการจิตเวชที่ให้บริการจิตเวชทั่วไป และ 3) กลุ่มหน่วยบริการจิตเวช ที่ให้บริการจิตเวชเด็กและวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

2.1) กลุ่มหน่วยบริการจิตเวชที่มีความเป็นเลิศเฉพาะทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวช Excellence/ Innovative Unit (E/IU)¹⁴ เป็นสถาบันและโรงพยาบาลจิตเวชที่มีความเป็นเลิศเฉพาะทาง ด้านสุขภาพจิตและจิตเวช จำนวน 13 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีหน้าที่และอำนาจในการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัย เพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่มาตรฐาน องค์ความรู้และเทคโนโลยี รวมทั้งรูปแบบการให้บริการเฉพาะทาง ที่มีความเชี่ยวชาญระดับประเทศและดำเนินการส่งเสริม พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี เฉพาะทางที่เชี่ยวชาญระดับประเทศแก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมกับการให้บริการ ตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีปัญหาสุขภาพจิตที่รุนแรง ยุ่งยากซับซ้อน เพื่อพัฒนา วิชาการเฉพาะด้านที่เชี่ยวชาญ รวมถึงให้การเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทางด้านที่เชี่ยวชาญ แก่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงบุคลากรอื่นของภาครัฐ และภาคเอกชน โดยหน่วยงานดังกล่าว ประกอบด้วย

2.1.1) โรงพยาบาลศรีธัญญา¹⁵ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตเวช

2.1.2) สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์¹⁶ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ด้านนิติจิตเวชศาสตร์

¹³ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (27 กันยายน 2565). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 970/2565. **จัดตั้งสำนักความรอบรู้สุขภาพจิต**

¹⁴ ข้อมูลจากกองบริหารระบบบริการสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

¹⁵ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก.) น.14

2.1.3) สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา¹⁷ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านประสาทจิตเวชศาสตร์

2.1.4) สถาบันราชานุกูล¹⁸ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านภาวะบกพร่องทางสติปัญญา

2.1.5) โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านออทิสติก (Autism)

2.1.6) สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น (Adolescent Mental Health)

2.1.7) สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านพัฒนาการล่าช้า (Delayed Development)

2.1.8) โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านปัญหาสุขภาพจิตจากการใช้แอลกอฮอล์ (Alcohol Use Mental Health Problem)

2.1.9) โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านโรคซึมเศร้า (Depression)

2.1.10) โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางการป้องกันการฆ่าตัวตาย (Suicide Prevention)

2.1.11) โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมาราชนครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านสุขภาพจิตชุมชน (Community Mental Health)

2.1.12) โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านสุขภาพจิตผู้สูงอายุ (Geriatric Mental Health)

2.1.13) โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ จังหวัดสงขลา เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิกฤตสุขภาพจิตจากภัยพิบัติ (Trauma and Crisis Mental Health)

2.2) กลุ่มหน่วยบริการจิตเวชที่ให้บริการจิตเวชทั่วไป

สถาบันและโรงพยาบาลจิตเวชที่ให้บริการจิตเวชทั่วไป จำนวน 5 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีหน้าที่และอำนาจในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาเกี่ยวกับมาตรฐานของงาน องค์ความรู้ และเทคโนโลยี รวมทั้งรูปแบบการให้บริการเฉพาะทางการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตเวช รวมถึงส่งเสริม พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเฉพาะทางการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตเวชแก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนให้บริการตรวจ วินิจฉัย บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีปัญหาสุขภาพจิตที่รุนแรง ยุ่งยาก หรือซับซ้อน เพื่อพัฒนาวิชาการเฉพาะทางการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตเวช ควบคู่ไปกับการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทางการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตเวชแก่บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข รวมทั้งบุคลากรอื่นของภาครัฐและภาคเอกชนโดยหน่วยงานดังกล่าว ประกอบด้วย

¹⁶ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). *ราชกิจจานุเบกษา* , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.15

¹⁷ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). *ราชกิจจานุเบกษา* , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.15

¹⁸ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). *ราชกิจจานุเบกษา* , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.16

- 2.2.1) โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ราชชนครินทร์ จังหวัดนครสวรรค์
- 2.2.2) โรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชชนครินทร์ จังหวัดสระแก้ว
- 2.2.3) โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชชนครินทร์ จังหวัดนครพนม
- 2.2.4) โรงพยาบาลจิตเวชเลยราชชนครินทร์ จังหวัดเลย
- 2.3.5) โรงพยาบาลจิตเวชพิษณุโลก¹⁹

2.3) กลุ่มหน่วยบริการจิตเวชที่ให้บริการจิตเวชเด็กและวัยรุ่น

สถาบันและโรงพยาบาลจิตเวชที่ให้บริการจิตเวชเด็กและวัยรุ่น จำนวน 2 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีหน้าที่และอำนาจในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาเกี่ยวกับมาตรฐานของงาน องค์ความรู้และเทคโนโลยี รวมทั้งรูปแบบการให้บริการเฉพาะทางด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสุขภาพจิตและจิตเวช มุ่งเน้นงานวิชาการด้านสุขภาพจิตเด็กปฐมวัย เด็กวัยประถมศึกษา วัยรุ่นและครอบครัว และสุขภาพจิตเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง รวมถึงส่งเสริม พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี การให้บริการเฉพาะทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวช มุ่งเน้นงานวิชาการด้านสุขภาพจิตเด็กปฐมวัยเด็กวัยประถมศึกษา วัยรุ่นและครอบครัว และสุขภาพจิตเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงแก่หน่วยงานและภาคีเครือข่ายทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนให้บริการตรวจ วินิจฉัย บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านพัฒนาการหรือที่มีปัญหาสุขภาพจิตที่รุนแรง ยุ่งยาก หรือซับซ้อน โดยหน่วยงานดังกล่าว ประกอบด้วย

- 2.3.1) สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ²⁰
- 2.3.2) สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคใต้²¹

● **กลุ่มที่ 3 ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1-12²² และ 13** มีหน้าที่และอำนาจในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในเขตพื้นที่รับผิดชอบควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านสุขภาพจิตพร้อมกับเฝ้าระวังและวางแผนการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในเขตพื้นที่รับผิดชอบด้วยข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพจิตที่มีคุณภาพ รวมถึงการนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิตของเครือข่ายในการรับผิดชอบพื้นที่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ และจังหวัดลำพูน โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลสวนปรุงและเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 1

3.2) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดตาก และจังหวัดพิษณุโลก โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลจิตเวชพิษณุโลกและเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 2

¹⁹ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (31 มกราคม 2566). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 121/2566. การจัดตั้งโรงพยาบาลจิตเวชพิษณุโลก

²⁰ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (31 มกราคม 2566). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 117/2566. การจัดตั้งสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²¹ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (31 มกราคม 2566). คำสั่งกรมสุขภาพจิตที่ 119/2566. การจัดตั้งสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคใต้

²² กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2560. (25 ธันวาคม 2560). ราชกิจจานุเบกษา , เล่มที่ 134 (ตอนที่ 130 ก) น.15

3.3) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดชัยนาท โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ราชชนรินทร์ และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 3

3.4) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 4 จังหวัดปทุมธานี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดนครนายก โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลศรีธัญญา และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 4

3.5) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 5 จังหวัดสมุทรสงคราม รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับสถาบันกัลยาณ์ราชชนรินทร์ และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 5

3.6) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6 จังหวัดชลบุรี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชชนรินทร์ สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 6

3.7) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7 จังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชชนรินทร์ และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 7

3.8) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 8 จังหวัดอุดรธานี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดเลย โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชชนรินทร์ โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชชนรินทร์ และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 8

3.9) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมาราชชนรินทร์และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 9

3.10) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดศรีสะเกษ โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 10

3.11) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ และจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 11

3.12) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 12 จังหวัดสงขลา รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดสตูล จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนรินทร์ และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 12

3.13) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 13 กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา และเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 13